

TURPISTYCZNIE I POETYCKO. JAKIE TAJEMNICE
SKRYWAJĄ KREACJE BOHATERÓW LIRYCZNYCH
W SONECIE DO TRUPA JANA ANDRZEJA
MORSZTYNA

CECYLIA
BIELNIK

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek
Recenzja merytoryczna – Bożena Święch
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć:

Turpistycznie i poetycko. Jakie tajemnice skrywają kreacje bohaterów lirycznych w sonecie *Do trupa* Jana Andrzeja Morsztyna

Klasa / czas trwania zajęć:

I liceum, I technikum / 90 minut

Cele ogólne:

cel kształcący – poznanie turpistycznej poezji barokowej, rozwój kompetencji kluczowych;

cel wychowawczy – kształtowanie postawy świadomego i wrażliwego odbiorcy arcydzieł muzyki barokowej, kształtowanie pozytywnych relacji komunikacyjnych, wzrost samooceny.

Cele szczegółowe (operacyjne):

uczeń **rozwija kompetencje kluczowe:**

kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji – rozumie i interpretuje poetyckie sensory sonetu, porównuje kreacje bohaterów lirycznych, skutecznie i kreatywnie porozumiewa się w języku ojczystym, dba o kulturę słowa, wyraża poglądy;

kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się – podejmuje autorefleksję, pracuje indywidualnie i w zespole, zarządza czasem i informacjami;

kompetencje matematyczne – logicznie myśli, wnioskuje;

kompetencje obywatelskie – odpowiedzialnie działa w zespole;

kompetencje cyfrowe – odpowiedzialnie korzysta z zasobów ogólnodostępnego internetowego serwisu edukacyjnego Muzykoteka Szkolna (muzykotekaszkolna.pl);

kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej – słucha muzyki barokowej;

kompetencje w zakresie przedsiębiorczości – wykazuje inicjatywę;

kompetencje techniczne i inżynierskie – bezpiecznie korzysta z urządzeń technicznych, organizuje kreatywną przestrzeń (pracownia odbioru poezji i odbioru muzyki).

Metody/techniki/formy pracy:

indywidualna, zespołowa, praca z tekstem, interpretacja wiersza, polisensoryczne (odbiór muzyki).

Środki dydaktyczne: **ICT** – komputer, projektor, głośniki, muzyka Antonia Vivaldiego i Jana Sebastiana Bacha, tekst sonetu *Do trupa* Morsztyna.

Opis przebiegu zajęć:

Lekcja dotyczy kreatywnego spotkania z poezją barokową. Uczniowie pracują z tekstem sonetu *Do trupa* Jana Andrzeja Morsztyna. Poznają zjawisko turpizmu w sztuce barokowej i obserwują, w jaki sposób brzydota jako kategoria estetyczna pojawia się w literaturze pięknej. Analizując opisową część sonetu, porównują dwie kreacje bohaterów (podmiotu lirycznego i tytułowego trupa) w wyjątkowej sytuacji lirycznej. Interpretując refleksyjną część sonetu, uczniowie formułują jednocześnie wniosek interpretacyjny, który może być dla nich równie zaskakujący, jak barokowa pointa. Sukcesywnie zapisywane w tabeli elementy kreacji bohaterów lirycznych pozwalają dostrzec podobieństwa i różnice między nimi, wyrażone językiem poezji. Nauczyciel motywuje uczniów do aktywności. Stosuje ocenianie kształtujące, uwzględniając wkład pracy i możliwości intelektualne każdego ucznia. Dziękuje za pracę na lekcji. Zaprasza na koncert ekspresyjnej muzyki barokowej, który kończy kreatywne spotkanie z poezją turpistyczną. Uczniowie słuchają utworów Antonia Vivaldiego i Jana Sebastiana Bacha ze zbiorów serwisu Muzykoteki Szkolnej.

Komentarz metodyczny:

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – z problemami neurologicznymi – w dobrze dobranej muzyce poważnej może odnaleźć potrzebny spokój i chwilę relaksu. Nauczyciel może go również włączyć w aranżację kreatywnej przestrzeni, dzięki czemu poczuje się potrzebny i wpłynie to pozytywnie na jego samoocenę. Natomiast uczeń uzdolniony muzycznie albo wielbiciel muzyki klasycznej (poważnej) może wybrać utwory Vivaldiego i Bacha do słuchania w czasie lekcji albo rozwinąć swoją pasję, przygotowując kilka ciekawostek na temat tych kompozytorów i przedstawiając je przed rozpoczęciem koncertu.